

Põlevkivivaru kasutamise riikliku arengukava komisjoni koosoleku

PROTOKOLL nr 1

Tallinn,

24. märts 2006

Toimumise koht: Keskkonnaministeerium, Narva mnt 7a, tuba 421

Koosoleku algus: kell 10.00

Koosoleku lõpp: kell 12.00

Osavõtjad: Rein Raudsep (komisjoni esimees) ja komisjoni liikmed Alo Adamson, Dimitri Kaljo, Einari Kisel, Ando Leppiman, Ants Martins, Hella Riisalu, Kalmer Sokman, Jüri Soone, Veronika Verš, Raivo Vilu, Peep Siitam (osavõtjate nimekiri lisatud).
Puudus Lauri Lelumees.

Rein Raudsep (komisjoni esimees) avab koosoleku:

Komisjon on moodustatud Keskkonnaministri 8. märtsi 2006. a käskkirjaga nr 268 ja selle ülesandeks on põlevkivi kasutamise arengukava koostajate nõustamine. Arengukava koostamise alusdokumendiks on Riigikogu poolt vastuvõetud „Kütuse- ja energiamajanduse pikaajaline riiklik arengukava aastani 2015“. Põlevkivi kasutamise arengukava koostamiseks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium tellinud Tallinna Tehnikaülikooli instituutidelt taustuuringud. Käesoleva koosoleku päevakorras on kaks küsimust:

- 1) põlevkivi taustuuringute tulemuste läbivaatamine ja seisukohavõtt saadud tulemuste suhtes;
- 2) edaspidiste tegevuste kava arutamine, sh koostatava arengukava struktuur;
- 3) algatatud küsimused.

Ajakavast – ametlikult on aega detsembri keskpaigani, tegelikult aega maapõueseaduse muudatuse kehtima hakkamisest alates mitte rohkem kui pool aastat.

Ando Leppiman:

Kas Vabariigi Valitsust on teavitatud arengukava tegemisest?

Rein Raudsep:

Seni ei ole.

Jüri Soone:

Mida peab valmis dokument täpsemalt sisaldama, st mis on arengukava suund? Kas ainult nt elektrienergia tootmine või ka tehnoloogilisi protsesse?

Rein Raudsep:

Arengukava on poliitiline dokument ja see ei pea sisaldama tehnoloogiliste protsesside kirjeldusi. Arengukava peab käsitlema kolme aspekti: 1) majanduslikku; 2) sotsiaalset; 3) keskkonnakaitset. Keskkonnakaitsega seonduv osa on neist kolmest kõige keerukam.

Ando Leppiman:

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium töötab välja energiatehnoloogia arendusstrateegiat, st tehnoloogiline pool peaks olema seal sätestatud.

Raivo Vilu:

Alusuuringuid tuleks laiendada.

Einari Kisel:

Tuleb määratleda, mida arengukava peab sisaldama. Keskkonnamõju hindamine peab ära määrama looduskaitse poole.

Rein Raudsep:

Teen ettepaneku alustada sisust, kas me kiidame taustuuringute tulemused heaks?

Alo Adamson:

Arengukava tuleks korrastada ca iga kolme aasta järel.

Rein Raudsep:

Lähme punktide juurde ja paralleelselt vaatame ajakava.

Kalmer Sokman:

Valdadel on planeeringud. Kas ei peaks olema arengukavas punkt/peatükk, mis vaatlaks, kas planeeringud haakuvad koostatava arengukavaga?

Rein Raudsep:

Võiks olla kindlasti.

Raivo Vilu:

Teen ettepaneku kaasata arengukava koostamisse ka valdade esindaja.

Kalmer Sokman:

Valdade poolt on tehtud KIK-i taotlus põlevkivikaevandamise Ida-Virumaale avaldava mõju uurimise rahastamiseks.

Rein Raudsep:

Mõistlik oleks siis lisada planeeringud kasutatavate materjalide loetellu.

Ando Leppiman:

Arengukava on strateegiline dokument, mis peaks olema alusdokument valdade planeeringutele, mitte vastupidi.

Raivo Vilu:

Kas arengukavas tuleb arvestada ka Euroopa Liidu dokumentidega/kavadega?

Rein Raudsep:

Euroopa Liidu plaanidega arvestamine peaks olema eraldi osana.

Ando Leppiman:

Euroopa Liidu õigus on ülimuslik, me peame Euroopa Liidu poliitiliste suundadega arvestama, kuid määral, mis on meile kohustuslik.

Raivo Vilu:

Ma pean just silmas direktiivideks mitteformuleerunud asjadega arvestamist.

Ando Leppiman:

Arengukavaga koos peaks koostatama ka tegevuskava, kui palju on vaja raha uurimistöödeks jne.

Rein Raudsep:

Kas on vaja arengukavale lisada tegevuskava?

Ando Leppiman:

Tegevusplaan näiteks 1-3 aastaks peaks olema lisatud arengukavale ja seda tuleb periooditi uuendada, arengukava ei pea nii tihti uuendada.

Rein Raudsep:

Lisame siis, et on vaja koostada ka tegevuskava.

Dimitri Kaljo:

Teen ettepaneku arengukava struktuuri osas, mis võiks olla järgnev:

- 1)sissejuhatus – situatsioonikirjeldus, tabel, 2 lk teksti olemasoleva olukorra kirjeldamiseks;
- 2)põlevkivi edasise kasutamise perspektiivide analüüs ehk eeldused, millest midagi arendada. Näiteks kuidas kaevandajate kavad haakuvad valdade omadega nn konfliktikirjeldus;
- 3)tegevuskava.

Raivo Vilu:

Väga hea skeem. Sissejuhatuses võiks olla ka strateegiliste eesmärkide käsitus, see, mida me tahame saada.

Dimitri Kaljo:

Põlevkivi kasutamist tuleb mõistlikult jätkata. Oluline on maandada keskkonnakonflikt ning inimeste teadvustamine, et nad ei kardaks. Põlevkivi kaevandamise tulemusel on ju mõningates kohtades isegi maaviljelus kasvanud. Tuleb leida vastus küsimusel kuidas ja kui kiiresti toimub taastamine.

Einari Kisel:

Arengukava võiks sisaldada järgnevat:

- 1)kui palju võib põlevkivi kaevandada;
- 2)kui suur osa põlevkivist kaevandatakse pealmaa- ja kui suur osa allmaakaevandamisega;
- 3)kaevandatud karjäärade kasutuselevõtt;
- 4)põlevkivi kasutussuunad;
- 5)kuidas jagatakse kaevandamislubasid.

Raivo Vilu:

Kas elektrimajanduse arengukava on dokument, mida ei tohi muuta?

Ando Leppiman:

Uus kava valmib 2008. a. Kõik dokumendid on omavahel seotud.

Rein Raudsep:

Arengukava peab käsitlema aastaid 2006- 2015, tegevuskava koostatakse lühemaks perioodiks.

Ando Leppiman:

Esimene etapp peaks olema aastani 2015, lisaks peaks olema ka pikemaajaline visioon (kas põlevkivi kasutamine peaks vähenema või kasvama).

Raivo Vilu:

Strateegilised eesmärgid on pikaajalised.

Jüri Soone:

Rääkides tehnoloogiast – olukord põlevkivi kasutamise suundades on muutunud. Proportsioonid võivad veel muutuda õli tootmise kasuks. Arengukavas peaks käsitlema ka meetodilist lähenemist, praegused uuringud on energiakesksed.

Rein Raudsep:

Väga hea ettepanek, tuleks arvestada.

Raivo Vilu:

Tuleks käsitleda kahte perspektiivi: 1) Eesti; 2) rahvusvaheline.

Jüri Soone:

Arengukava koostamisel oleks vaja tutvuda ka ettevõtete arengukavadega.

Raivo Vilu:

Ettevõtjad ei pruugi neid tutvumiseks anda.

Dimitri Kaljo:

Küll nad annavad, muidu lihtsalt ei arvestata nende tahtmistega.

Raivo Vilu:

Põlevkivi tootmine on väga perspektiivne.

Rein Raudsep:

Sissejuhatusse läheks siis kuidas, kus ja kui palju. Tegevuskavas sätestataks konfliktilahendid, ka ressursi ümberhindamine õli tootmise perspektiivi silmas pidades.

Jüri Soone:

Oluline on määrata õli tootmiseks vajaliku ressursi kriteeriumid.

Rein Raudsep:

Varu hindamise juurde lisakriteerium nt õlisaagis. Tegevuskavas peaks olema varule antud hinnang arvestades kaitsealasid.

Raivo Vilu:

Kuidas ressursi ümber hinnata? Milliste näitajate alusel pidada varu aktiivseks? See võiks olla kirjeldatud lõpuosas.

Rein Raudsep:

Veronika Verš tutvustab kuidas viiakse läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine.(KSH).

Veronika Verš:

KSH viiakse läbi paralleelselt arengukava koostamisega. Erinevus keskkonnamõju hindamisest seisneb suuremas avalikkuse kaasamises. Kaardistada tuleb kõik majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised aspektid. Esimene etapp on mõju hindamise programmi koostamine, millele järgneb avalikustamine, arutelu. Ajaline prognoos 3-4 kuni kuus kuud.

Rein Raudsep:

Arengukava I versioon peaks olema valmis enne keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamist.

Dimitri Kaljo:

KSH osa peaks sisalduma ka arengukavas, nt sisukokkuvõte.

Raivo Vilu:

Kes teeb strateegilise keskkonnamõju hindamise ja kes koostab arengukava?

Rein Raudsep:

Pakun, et Eesti Geoloogia Selts, kes on sõltumatu. Seltsi töövõtt ei ole siiski veel kindel.

Ando Leppiman:

Kas see ei lähe seadusega vastuollu?

Veronika Verš:

See on seadusega täiesti lubatud ja isegi kõige parem.

Ando Leppiman:

Järgmisel korral võiks toimuda programmi arutelu. Teen ettepaneku kaasata ka komisjoni töösse kohalike omavalitsuste esindaja.

Rein Raudsep:

Pöördume Kohalike Omavalitsuste Liidu poole. Kui kellelgi on anda mingeid lisamaterjale, siis palun need edastada. Päevakorra juurde – kas me võime kiita heaks tausturingute tulemused?

Ando Lepiman:

Need on valminud vastavalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi lähteülesandele, kes on need ka heaks kiitnud.

Dimitri Kaljo:

Sümfaatne aruanne, seda saab kasutada.

Raivo Vilu:

Alusmaterjal on korras. Küsimus on selles, et alusmaterjalides on arvestatud kindla arengukava stsenaariumiga, liiga määratletud.

Jüri Soone:

Töö tugineb väga suurele varasemale materjalile. Välja tuleb töötada kriteeriumid, mille alusel põlevkivi ressursikasutust planeerima hakkame. Arengukava peaks panema paika kaevandamismahu ja vastavalt sellele arendada tulevikusuundasid. Tegevuskavas näha ette suunad arvestades ka maailmas toimuvaid arenguid.

Peep Siitam:

Arengukava peaks andma „roheline tee“ põlevkivi kõige efektiivsemale kasutamisele.

Rein Raudsep:

Arengukava on kompromissdokument nende vahel, kes tahavad põlevkivi kaevandada ja kes mitte.

Einari Kisel:

Alusuuringud vastavad nõuetele.

Raivo Vilu:

Nõus, materjalid on piisavad.

Rein Raudsep:

Kas soode ja kaitsealade alust varu saab kaevandada? Mõni teadlane seda lugenud vastuvõetavaks.

Alo Adamson:

Praegune uuring ei ole arvestanud nende alt kaevandamisega.

Ando Leppiman:

Arengukavas tuleb sätestada, et kaitsealade alust varu tuleb veel uurida.

Peep Siitam:

Arengukavas tuleks näidata ka keskkonnatasude liikumise suund.

Rein Raudsep:

Nõus.

Kokkuvõte:

1. Kiita Tallinna Tehnikaülikooli instituutide tehtud põlevkivi taustuuringute tulemused heaks.
2. Koostatava põlevkivi kasutamise riikliku arengukava struktuur võiks olla järgmine:
 - 2.1. Sissejuhatus – situatsioonikirjeldus, tabel ja 2 lk teksti olemasoleva olukorra kirjeldamiseks, eesmärgid, mida tahetakse arengukava abil lahendada.
 - 2.2. Põlevkivi edasise kasutamise perspektiivide analüüs ehk eeldused, millest midagi arendada. Näiteks kuidas kaevandajate kavad haakuvad valdade omadega nn konfliktikirjeldus.

Arengukava tegevuste mõju keskkonnale KSH alusel.
Visioonid aastani 2030.
 - 2.3. Tegevuskava, mis peab sisaldama järgmist:
 - kui palju võib põlevkivi kaevandada;
 - kui suur osa põlevkivist kaevandatakse pealmaa- ja kui suur osa allmaakaevandamisega;
 - kaevandatud karjäärade kasutuselevõtt;
 - põlevkivi kasutussuunad;
 - kuidas jagatakse kaevandamislubasid.

Koosolekut juhatas:

R.Raudsep

Protokollis:

M.Saarsalu